

บทละครเบ็ดโรง

เรื่องกิดคำแหง

พระราชนิพนธ์ใน

พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

มหาเวชชาเรศ

พระนางเจ้าอุบลราชธานี

พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้พิมพ์

ในมณฑลอุดรธานี

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า

เจ้าพระยาบวรราชมหาก

ณ วันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๖๔

PL

4209.2

2244325

บทละครเบิกโรง

เรื่องดึกดำบรรพ์

พระราชนิพนธ์ ใน

พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ

พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระราชนิพนธ์

พระบาทสมเด็จพระบรมราชาธิราชเจ้าผไทพิมพีแจก

ในงานฉลองพระชนมายุของ

จางวงเฮกแด่นายพลโท

เจ้าพระยารามราฆพ

ฉวันที่ ๓๐ ธันวาคม, พ.ศ. ๒๔๖๔

ลำดับเรื่อง

๑ มหาพลี

๒ ฤๅษีเลี้ยงลูก

๓ พระนรสิงหะทวาร

๔ พระคณิศรเลี้ยงงา

ก
P2

4209-2
2242325

013663

10.FEB.1977

2414

คำนำ

เจ้าพระยารามราฆพ (หม่อมหลวงเพ็ฯ พึ่งบุญ ณครุฑเทพ)
ปลาราชการมณฑลของสุพรรณบุรี, ได้แสดงความปรารถนาจะใคร่พิมพ์
หนังสือที่เป็นนิพนธ์ของข้าพเจ้า, ข้าพเจ้าจึงได้เลือกยทลครเบิกโรง
เรื่องตลกคำขบขัน, ที่ข้าพเจ้าได้แต่งขึ้นไว้เป็นครั้งคราว, มารวบรวม
พิมพ์ไว้เป็นเล่ม ๓ เพื่อขทที่แต่งไว้จะได้ ไม่สูญหายกระจัดกระจาย
ไปเสีย.

ยทลครทั้งสี่เรื่องทรวมอยู่ในสมุดเล่มนี้ ข้าพเจ้าได้แต่งขึ้น
ตามข้อความที่ได้อ่านพบในหนังสือต่าง ๆ อันแสดงด้วยเรื่องไสยศาสตร์
และวรรณคดีของภารตวรรษ (อินเกีย) โยราณ, ได้กิดแปลงให้เหมาะ
แก่ที่จะใช้เล่นลครอย่างไทยเราได้, และได้เคยออกโรงเล่นในงาน
ต่าง ๆ หลายครั้งแล้ว, เช่นที่พอใจของคนดูโดยมาก.

ในส่วนทางวรรณคดี, บางทีผู้ที่เป็นนักเลงในทางนั้นจะนึกติเคียน
ได้บ้างว่ากระแสรเรื่องดำเนินไม่ตรงตามความที่มีมาในตำรับเดิม, แต่
ข้าพเจ้าขอให้กำหนดว่าขทเหล่านี้แต่งสำหรับเล่นลคร, ไม่ใช่สำหรับ
เป็นขทเรียนหรือปาฐะกะดา, ฉนั้นขออภัยเสียเถิด.

ภม. ๒๒๗ ๒๓

พระที่นั่งพิมานจักรี, พญาไท.

วันที่ ๘ พฤศจิกายน, พ.ศ. ๒๔๖๔.

มหาพลี

ธานี ^๕ ^๕ ^๕
 ๐ เมื่อนั้น
 ประสงค์^๕จำนง^๕สิ่ง^๕สราญ
 หวัง^๕ศข^๕แต่^๕จอม^๕กษัตริย์
 หวัง^๕ความ^๕สวัสดิ^๕ที่มี^๕ชัย
 จึง^๕ตรัส^๕สั่ง^๕นาร^๕ทมน^๕ศรี
 ถ้วน^๕ทั่ว^๕ทุก^๕ชั้น^๕อัมพร
 ๖ คำ ๑

ราช ^๕ ^๕ ^๕
 ๐ บัดนั้น
 บังคม^๕ลา^๕ออก^๕มา^๕มี^๕ข้า^๕ท

เสมือ และเหาะ ๒ คำ ๑

(เทวดานางฟ้า^๕ร่ำ^๕ออกมา^๕, เข้า^๕แถว^๕เรียบ^๕ร้อย^๕แล้ว^๕, พระ^๕อิศวร^๕
 กับ^๕พระ^๕อุมา^๕ออก^๕, แล้ว^๕พระ^๕นาราย^๕ณ์^๕. ใน^๕ที่สุด^๕มี^๕ผู้^๕ยก^๕เครื่อง^๕บูชา^๕มา^๕
 ตั้ง^๕เสร็จ^๕แล้ว^๕ พระ^๕พรหม^๕ชา^๕ดา^๕จึง^๕ออก^๕.)

ราช ^๕ ^๕ ^๕
 ๐ เมื่อนั้น
 ครัน^๕พร้อม^๕ทวย^๕เทพ^๕เทว^๕ัญ
 พรหม^๕ณ^๕เข้า^๕ ๒ คำ ๑

แขก^๕บร^๕เทศ^๕ ^๕ ^๕ ^๕
 ๐ จุ^๕ค^๕บ^๕ร^๕ก^๕เ^๕ย^๕น^๕แจ^๕่ม^๕จ^๕ำ^๕ร^๕ัส^๕
 อิก^๕ท^๕ง^๕ป^๕ร^๕พ^๕ร^๕หม^๕ท^๕ร^๕ง^๕ญา^๕ณ
 ๒ คำ ๑

องค์^๕ท้าว^๕ธาค^๕าม^๕หา^๕ค^๕าล
 ให้^๕มี^๕ท้าว^๕ส^๕ถา^๕น^๕แผ^๕น^๕ไพ^๕ท
 บำ^๕รุง^๕รัฐ^๕ลี^๕มา^๕ป^๕ระ^๕ชา^๕ค^๕ัย
 ทัว^๕ไป^๕ใน^๕ม^๕น^๕ุ^๕ย^๕นิ^๕กร
 ให้^๕เจ^๕ิญ^๕เท^๕พ^๕เท^๕ว^๕ค^๕รี^๕ส^๕ม^๕ร
 ให้^๕มา^๕ส^๕โม^๕ส^๕ร^๕ณ^๕ท^๕ัน ๑

พระ^๕นาร^๕ท^๕ร^๕ับ^๕สั่ง^๕ใ^๕ส^๕เก^๕ค^๕ี
 รัช^๕ร^๕ไป^๕เจ^๕ิญ^๕เท^๕ว^๕ัญ ๑

องค์^๕พระ^๕โล^๕เก^๕ษ^๕ร^๕ัง^๕ส^๕ร^๕ร^๕ค^๕
 จ^๕ง^๕ผา^๕ย^๕ผ^๕ัน^๕ส^๕ถ^๕พ^๕ล^๕ก^๕าร ๑

ไห^๕ว^๕พระ^๕ไ^๕ค^๕ร^๕ต^๕ัน^๕ไพ^๕ค^๕าล
 ต^๕ง^๕ส^๕ค^๕ัย^๕อ^๕ริ^๕ย^๕ฐ^๕า^๕น^๕ส^๕ว^๕ล^๕ค^๕ี ๑

คำบูชา (พระศาสดาว่าเอง.)

๑ โอม นโม พุทธชนํ สรณํคัจฉามิ, โอม นโม อัมมรตนํ
สรณํคัจฉามิ, โอม นโม สังฆชนํ สรณํคัจฉามิ.

๑ ข้าขอธัญชลีบังคม	องค์บรมศาสดาจารย์
ทศพลญาณทิเรกคุณ	สุนทรโลกโมลี
เป็นที่พึ่งแก่สัตว์ปวง	ให้ล่องพ้นสงสาร
หนึ่งนมัสการพระธรรม	คือถ้อยคำพระโลกนาถ
ตรัสประกาศประกาศิต	เพอจรงจิตสุทธิสุนทร
หนึ่งประนมกรไหว้พระสงฆ์	ผู้ดำรงธรรมทายาท
ทรงพุทธศาสน์สมบูรณ์	มิให้สาบสูญสักขณะ

๑ พุทธเทเชนะ, อัมมเทเชนะ, สังฆเทเชนะ, อินทเทเชนะ,
พรหมเทเชนะ, เทวเทเชนะ.

๑ ขอเคชะพระรัตนไตรย	เป็นนรีติไลยบุญเขต
อีกทั้งอมรเทเวศรทวาร	มีอาทิอินทโรคม
พระปรพพรหมผู้รังสรรค์	สยามเทวัญอันเรืองฤทธิ์
และเทพสถิตยในจักรัน	บรมเศวตฉัตรรัตนสิงหาสน์
ทั้งที่อำนาจบำรุงรักษา	สยามดีมาอาณาจักร
ทั้งเทพพิทักษ์บาตร	ไพร่พองด้าล่าละหาน
จงช่วยอภิบาลบำรุง	ผดุงบรมบพิตร
สยามวิจิตรนาถิบดี	ให้เกษมศรันถุโรค

นฤโคกนิรันดรราย
 พระฤทัยแผ้วทุกข
 หนึ่งจึงภิบาลด้วยดี
 อย่ามีพระโรคภัยพิบัติ
 พลพระยศทุกทีวา
 บำรุงบรมราชวงศ์
 พันภัยพิบัติภัย
 ราชนิเวศน์วังหลวง
 จงช่วยสมานไมตรีจิต
 อย่าแก่งแย่งฤศยา
 กิจการสถูถนัย
 เปรมกมลทั่วเมือง
 อย่างลักลายนามรัฐ
 ตั้งนิยมเจ้าเหล่า
 กล่าวพร้องพราถวาย

๑ สัพพะ สิทธิ ภวันตเต

๑ ขอพรจงประสิทธิ

พระวงศ์และเหล่าข้า

สาธุการ ฯ

ว่า เมื่อนั้น

๑

มีความชื่นชมยินดี

พระวรกายแผ้วภัย
 เป็นสุขทุกทีวาว
 องค์พระราชินีมารดาโลก
 สิทธิสารพัฒน์โนรธ
 หนึ่งจึงรักษาณคง
 ให้นั่นคงทรงโสมนัส
 จงรักษาขอบเขต
 ปวงภัยอย่าแผ้วพาล
 ข้าราชการทุกตำแหน่ง
 จงอุส่าห์ปฏิบัติ
 เพื่อชาวไทยสุขเกษม
 สิ่งขึ้นเคืองช้อร้าย
 จงสุขวิมลในคม
 สถฤยภิสมดังข้า
 นนา

แต่บัดพิตรเจ้าเหล่า

สุขสันต์ทั้งสอง แม่นเทอญ ฯ

ฝ่ายองค์พระจอมจักรี

ในกิจพลีของพรหมา

จึงตรัสชวนท้าวศรีสุนทร
ว่าขบตาณฑนาภญา
นนท์จึงคิตะโพนใหญ่
คนธรรพบรรเลงเพลงละลาน

เพลงช้า ๒ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น

ยินดีด้วยการปลื้มกรรม
พื่อนร่ำทำท่าสง่าเลิศ
กวักแกว่งศรานุ
นารทกิดพินประสานเสียง
คนธรรพผู้เป็นบวร

กลม ๒ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น

ตรัสเรียกภรรยา
ดูการกระทำผล
อันการรณเริงบรรเทิงใจ

๔ คำ ฯ

๔

เราทั้งสองมาพื่อนร่ำทำ
เพื่อทวยเทวไค้สำราญ
เพื่อให้จึงหระจ้าน
เสียงสมานไพเราะเสนาะกรรณ ฯ

ฝ่ายพระพิษณุรังสรรค์
ทรงธรรม์ดำแดงยินดี
กรเชิดชกักรัณณ์ศรี
คามทมิฬทลนาฏการ
สำเนียงสุนทรอ่อนหวาน
ต่างประสานครุยะคนตรี ฯ

จึงท้าวธาดาเรืองศรี
แล้วมีบัญชาสั่งไป
ครุณาญะศาสตร์ผู้ใหญ่
มีข้างอย่างใดจงจัดมา ฯ

เจรจา

พระพรหม — ทูกรภรรยาคุณุ วันนีท่านได้เตรียมการเล่นเป็นเครื่อง
บรรเทิงใจไว้ยังแลดู ?

พระภรต — ข้าพระบาทได้เตรียมม้าไว้คักำพรพไว้เล่นถวายน
หมายพอให้เป็นเครื่องบรรเทึงแก่ทวยเทพและมนุษย์บรรดาที่ มาสโมสร
ประชุมอยู่ณที่นั

พระพรหม—ดีแล้ว ถ้าเช่นนั้นจงลงมือเล่นละครตบตาบวชของ
ท่านเถิด

ว่า มี
๐ ไม่นาน
กัมเกล้ารัชเทพยช

พระภรรตมนมัสสง่า
 อธิษฐานใจเล่นตีกาบรพ ๗

សេចក្តីណែនាំ ២ កាំ

(พระпенเจ้าและเทวดาพากันเข้าโรง.)

ฤษีเลี้ยงลูก

ว่า ๑ มาจะกล่าววาทไป
เข้ามานานมาไม่ลาต
จึงเกินออกมาท่ากุก
ประคองทั้งสองลูกชาย
เพลง ๔ คำ ๑

ถึงตรีกาลัญญะคาบศ
ยัคณถึงกำหนดจะผ่อนกาย
กล่าวชวนยศวิโมลล
ผันผายไปยังฝั่งคงคา ๑

สมิงทอง ๑ เดินทางกลางไพรใหญ่กว้าง เดินทางพลางกุ่มพฤษยา
ผลึกธอกออกผลนานา
ชีชวนลูกกุ่มวิหค
สาริกาแซลุ่มแซมซ้อย
โกกิลาร่วงโผผิน
จากมากยามจากคุ่มไม้ไป
มฤคินกินหญ้าเหล็บบมาเห็น
เหล่าลิงวิ่งเล่นอยู่ข้างบน
พระมุนีชพลางทางครวไล
อัมภุมารสองไว้มิได้ทิ้ง
เชือก ๓๐ คำ ๑

พระสีทาเกี้ยวให้กุ่มน้อย
แผ่งไม้ใบตกแล้วพคพล้อย
เสียงแก้วแจ้วจ้อยจับใจ
พลางกินผลไม้สุกใส
โหยให้ราวเสียงสำเนียงคน
ก๊วยเรนลิไปในไพรสณฑ์
มันชกชนทำช่อชันจริง
มิได้เอาใจใส่แก่ลูกหญิง
ผ่ายยุตรักวิ่งตามมา ๑

ว่า ๑ ครันถึงซ่งผ่นทศ
เห็นนางสวาหิตา
สวาหโว ๑ เข้าสักหน้อย
จะให้พ้อคอยเจ้าสักเท่าใด
๔ คำ ๑

พระมุนีก็เหลียวแลหา
ยังเกินอยู่ล้าจึงว่าไป
ยังจะมัวตะบอยอยู่อีกได้
รับมาโว ๑ ในบัดนี้ ๑

๑ เมื่อนั้น
สถอนพลางทางคอบพระโยคี

๒ คำ ฯ

ไอชาล ๑ โอว่าพระบิดาช่างไหลหลง
๑ ที่ลูกเขื่อนไชร้อใจรัก
๑ ลูกของเขาเสื่อไปอุ้มไว้
๑ ลูกของตนให้เกินด้วยยาทา
๑ โอ ๔ คำ ฯ

๑ ว่า เมื่อนั้น
๑ ฟังคำธิดาพาที
๑ หรือว่าชาบายะนอกจิต
๑ ครั้นจะถามธิดาไชร้
๑ ครั้นจะนิ่งเฉยไว้ก็ไควรู้
๑ บ้างที่เทวัญจะบันทาล
๑ คำ ฯ

๑ เวศกรรม ๑ ยอกรประนมเห็นอเกษ
๑ เกษะบุญข้าบ่าว
๑ ข้าจะโยนสามกุมารนี้
๑ ขอจงจอมเทพเทวัญ
๑ กุมารโตมิใช่ลูกข้า
๑ จงกลายเป็นเด็กบรรณทรงทวาม
๑ คำ ฯ

สวาทิตามารศรี
๑ ข้าอาภัพเป็นพินนิก ๑

๑ ใครเป็นลูกพระองค์ไม่รู้จัก
๑ ลูกตนเองไม่พักจะนำพา
๑ คีตก์แสนแค้นใจเป็นหนักหนา
๑ มีหน้าซ้ำค่าไม่ปรานี ๑

๑ พระตริภาลัญญะ
๑ พระมนั๊กแหงนแคลงฤทัย
๑ จนลูกนี้คร้เห็นก็เป็นไต้
๑ นึกละอายแก่ใจไม่เข้าการ
๑ จะลองดูโดยทางอธิษฐาน
๑ ให้รู้เหตุเภทพาลสิ้นทั้งปวง ๑

๑ ยังคมพรหมเมศจอมสรวง
๑ ขอข้าไถ่ลวงรู้พลัน
๑ ลงในทิวเคศสรวก
๑ ให้รู้แม่นมั่นกระทวงความ
๑ จงอย่าได้กลัวยั่วข้าม
๑ แล้วเทียวไปตามแนวไพร ๑

๖๖ ครนสนชอความอริฐาน โยนกรมารสามลงแม่น้ำใหญ่
 สวฬุสเคี้ยวเท่านั้นไซร้ กลับได้คืนสัพพะบิดา
 แคตสองทรรกฬุชยา ฐปรางกถิกถายเปนลึงฆ่า
 ษณยังฟากฝั่งพระคงคา เรืองว่าโผนแผลงสู่แนวพง ๗
 วัธามลา ๕ คำ ๗

พระนรสิงหาเวตาร

(ลงโรง พระอิศวรออกนั่งเตียง; พระอินทร์, และเทพ
บุตร, คนธรรพ์, วิทยาธร, เฝ้าตามทีพร้อมกัน.)

๐ ยานี้ เมื่อนั้น

เสด็จออกทวยเทพเทวัญ
ทั้งเทพคนธรรพ์วิทยา
จึงท้าวสถามท้าวคักกรินทร์
จงแจ้งเหตุการณ์ให้เรารู้
จงเล่าข่าวทุกซุสขมา

๖ คำ ๑

๐ ราช เมื่อนั้น

เอนโอรสรู้เฉลยเผยพจน์

๒ คำ ๑

๐ สะสม ข้าแต่ปรเมศวร์เคชเลอง

เป็นท้าวหนักของเทวา
ทวยหิรัญย์กลียุสขุนมาร
ชัยยวงเทวาสุราลัย
แย่งชิงเอาปวงวิมาน
ขอพระองค์ผู้ทรงคักกา

๖ คำ ๑

องค์พระอิศวรวิงวตรค์

ทรงธรรมเห็นท้าวอมรินทร์
ทหน้าแห่งเหี่ยวไปหมดสิ้น
แม้สิ่งไรท่านถวิลจินดา
ทท่านพวังกัษา
ทัวเราเมตตาไม่ลาลก ๑

มัญวานยอกรประณต

ทูลองค์ทรงยศเจ้าโลกา ๑

กระเบื้องไปทั่วทุกทิศา

ยัคินข้าเคือครอันเป็นพันไป
บังอาจอหังการหยาบใหญ่
ไปจากสวรรค์ชั้นฟ้า
ให้แก่ยวิวารยักษา
ทรงปราชยสุราใจพาด ๑

๑๐. เมื่อนั้น

ไท่ฟงองค์ทำวามัชฌาน
อ้ายหิริธยักสิปชาญสมร
มันจึงมีฤทธิ์เกรียงไกร
ปวงเทพเทวัญอันองอาจ
ฆ่ามันไม่ม้วยมรณา
เทพบุตรมนุษย์เกียรณาน
ปวงสาครวาวุสสุทระปลง
ยามราตรีจะฆ่าไม่ขาดัญ
ในเคหาสุราไม่วายปรารถ
เหตุอันอสูรจึงกำเริบ
สามารถอาของทณงใจ

๓๒ คำ ฯ

๑๑. เมื่อนั้น

จึงกราบทูลถามองค์พระทรงธรรม
แม้ว่าจะทั้งมันไว้
ขอพระองค์ผู้ทรงฤทธิ์

๔ คำ ฯ

๑๒. เมื่อนั้น

ตอบว่าแม้เราเองไซ้

ขึ้นไทรโลกามหาศาล
พระจึงบรรหารเหตุไป
ไต่พรซึ่งเราประสาทให้
ปรายไต่ทั้งไทรโลกา
ไม่สามารถหาญหักยักษ์
อสุรกายสิทธิ์ฤทธิรงค์
สังหารมันมิได้ดังประสงค์
ฝนลงก็จะแหลกทลายลาญ
ถึงกลางวันที่ไม่มีภัยสังหาร
ที่กลางแจ้งขุนमारไม่บรรลย
อิมเขยอหังการหยายใหญ่
รุกราวณพาลไล่เหล่าเทวัญ ฯ

องค์ทำวาสพรังสรรค์
ถ้ากระนั้นจะทำอย่างไร
จะเหิมใจทณงค์กัศรี
สังหารอสูรจิณไร ฯ

องค์พระอิศวรเป็นใหญ่
ก็จะฆ่ามันไม่ม้วยมรณ

เห็นแต่หิริวัณโณ

จะสามารถสังหารราณธนู

๔ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น

กัมเกล้าทูลลาผ้าน

เชิด ๒ คำ ฯ

(พระอิสวรเข้าโรง; พระอินทร์กับเทวดาอื่น ๆ เชิดแล้ว
หายเข้าโรง.)

(พระนารายณ์ออกบรรทมบัลลังก์นาค, พระลักษมณ์
ปฏิบัติอยู่ตามที่. พระอินทร์กับเทวดาพากันออกมา.)

๑ ครั้นถึงลองค์ลงทงผอง	ล้อยอยู่เหนือฟองวารีศรี
ทรงนำยัลลังก์วาศกรี	ที่ศรีไศยาพระนารายณ์
ต่างคนถวายอภิวาท	องค์พระหริราชเรืองฉาย
อมรินทร์เข้าสังขจรวาย	ปลุกองค์พระนารายณ์ภูบาล ฯ
รวีฉิ่ง ๔ คำ ฯ	

ครอบจักรวาล เมื่อนั้น

วังเวงเพลงสังข์กังวาล

เหลือบเห็นคักรินทรบนอมร

ล้อยเรียงประนมวันทา

๔ คำ ฯ

พระหิริวัณโณคักตามหาคาล

ภูบาลพลิกพินทนนิทรา

กับเทพนิกรถ้วนหน้า

พระจักรวาลนั้คฤหม์เทวัญ ฯ

ว่า ^๕เมื่อนั้น

ประณตบทของสุพระทรงธรรม

๒ คำ ฯ

ฝ่ายทวยเทพราชวังสวรรค์
พร้อมกันร้องทักขณทันใด ฯ

(เทวดาร้องทักขณว่า “โปรดก่อนเจ้าข้า เจ้าข้าโปรดก่อน”
ดังนี้ ๓ กลับ, เข้าแจ้งหพระโพน.)

๑ ^๕เมื่อนั้น

จึงท้าวถามท้าวสหกันัน

๒ คำ ฯ

วาสุเทพพระวงสงไสย
ข้อความเป็นไฉนจึงบอกมา ฯ

๑ ^๕เมื่อนั้น

ทูลตอบว่าปวงเทวา
เหตุด้วยอสูรโมหัน
ขับไล่ไกลจากวิมาน
ตัวมันนั้นอยู่ไพชยนต์
ขอพระจอมโมลิตีศรา

๖ คำ ฯ

มีฆวานยังคมกัมเษยา
พากันเกิดครันรำคาญ
ข้อหิรัญย์กลียุโงาญ
ทั่วเทวสถานฟากฟ้า
พวกพลอยู่วิมานทรรษา
จึงทรงปราบยักขาในควาน ฯ

๑ ^๕เมื่อนั้น

ตรัสว่าอสูรตนนี้
พระศลิปฺรามาหนัก
ไฉนไปพนังงานเราเอง

๔ คำ ฯ

องค์พระนารายณ์เรืองศรี
เรารู้ว่าชั่วมาแต่เพรง
ชนยักษ์จึงกำเริบข่มเหง
จะปราบอ้ายตัวเก่งอย่าร้อนใจ ฯ

๑ เมื่อนั้น

ประณตยทบงส์พระทรงชัย
เชิด ๒ คำ ฯ

(หายเข้าโรง.)

๑ เมื่อนั้น

จึงแต่งองค์ทรงเครื่องอลังการ
กรกมคทาทางเฝ้า
สำแดงแผลงฤทธิ์มีทิมา
คุกพาทย ๔ คำ ฯ

ทวยเทพยดาก็จะมีไทน

แล้วทูลลากลับไปจักรวาล ฯ

พระตรีภพลงโลกทุกสถาน

แลสถานแปลงปลั่งทั้งกายา

งามเหลือล้ำเทพเสชา

เสียงสนั่นลั่นฟ้าอาครี ฯ

๑ แล้วจับจักรแก้วแพรวพราย มุ่งหมายเรียกราชยักษ์

กวัดแกว่งปานแสงอรุณ ภูมิก็ขว้างจักรไป ฯ

วิ ๒ คำ ฯ

(พอขว้างตัวจักรออกมาเชิดไป, พระนารายณ์ก็เข้าโรง,
แล้วพระยาครุฑจึงออกนั่งเตียง, จักรไปหยุดยืนหน้าครุฑ.)

๑ เมื่อนั้น

แลเห็นจักรแก้วแววไว
รับลงจากสุวรรณบัลลังก์
ออกจากฉิมพลีแพรวพราย
วิสามลาลแล้วแผละ ๔ คำ ฯ

จึงราชยักษ์อัชฌาสัย

ก็เข้าไปประสงครามกับนารายณ์

สอกลั้ออารมณ์เฉิดฉาย

ร่อนรำยไปเกษียณวารี ฯ

(พระนารายณ์ออกในท้ายแผละ.)

๑ เมื่อขึ้น

เห็นพระยาสุวรรณ์ชัย

แล้วจึงเสด็จขึ้นพาหา

เสด็จจากวาทสถาน

เชิก ๔ คำ ฯ

พระนารายณ์ทรงสวัสดิ์ศรีคม

ภูมิปราไสยด้วยใจรัก

งามสง่าน่าชมสมศักดิ์

ตั้งพักตร์ลอบไปในอัมพร ฯ

๑ ครั้นถึงซึ่งพระสุเมรุมาศ

ปิดเบื่อนกายาส่ง่างอน

ตระ ๒ คำ ฯ

ลงจากครุฑราชชาณูสมร

พระลี้กรณฤมิตรอินทรีย์ ฯ

(ครุฑเข้าโรงเมื่อหมดบทของตน, พระนารายณ์หายเข้าโรง
ในรั้วท้ายตระ.)

(นรสิงห์ออกในรั้วท้ายตระ.)

๑ กลายเป็นนรสิงห์องอาจ

เคี้ยวเป็นลีหราชประหลาดคี่

นักขาเป็นกรรทหมดสัน

ลำแดงแผลงฤทธิ์เกรียงไกร

รอน ๔ คำ ฯ

เก่งกาจกว่าไกรสรลี้ห์

อินทรีย์เป็นคนขบไป

กายินทร์กำยำล่ำใหญ่

ห้วนไหว่ทั้งไทรโลกา ฯ

๑ แล้วจึงผยงลำพองแผ่น

แลไม่เห็นยักษ์พาลา

เชิก ๒ คำ ฯ

สองเนตรเข้มนมองหา

กัณธทวาราวะยันต์ ฯ

13663

ตัวเองโง่เขลาเข้ามา
จะมาหาที่ตายอ้ายสุริ

๔ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น

เวียงวังกองทัพร้งอัมพร

เชิด ๒ คำ ฯ

(รบ)

๑ เมื่อนั้น

แคล้วคล่องว่องไวยิ่งนัก

นรสิงห์ดุจดั่งขนิมาร

พอไต่เวลาสายัณห์

แล้วเปล่งเสียงหนาทควากดาม

มึงขอทส้ามารถาของ

กุนจะเป็นเทพยตร์

ทมิธองค์ตราอาวอไค

เวลานีวาทร์หรือกลางวัน

ที่ทรงมิ่งนอนนอญ

๓๐ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น

อันตัวของท่านนั้นไซ้

ที่หัตถ์มิใช่ศัตราอาวอ

๑๖

ก็จะเป็นภักษากุไคอยู่
ว่าพลางโหม่งเข้าราญรอน ๑

นรสิงห์แคล้วหาญชาญสมร
ทยานเข้าต่อกรด้วยขุนยักษ ๑

พระนารายณ์อวตารหาญหัก
ขุนยักษสิ้นแรงก็ล้มพลัน
ไปแทยทวารเจิดฉิน
ก็เหยียบกุมภันท์ไว้มั่นคง
มึงจงตอบความตามประสงค์
กระปลงชีวาจะว่าไร
หรือสัตว์มนุษย์เป็นไฉน
จงนิ่งดูในใจให้คี่
กัมภันท์อย่าทงคักคี่ศรี
จะเป็นที่ภาชนะหรือภายใน ๑

หิรัญยกลีปแดงไข
มิใช่สัตว์มนุษย์เทว
แลทุกที่ประทุษนักษ

นี่มิใช่ราตรีหรือทิวา
 ที่นี้มิใช่ในเคหาสน์
 ขำรู้แล้วว่ากรรมมาตามทัน

๖ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น
 จึ่งจับตัวกุมภคณาชนทันที

โศก ๒ คำ ฯ

(หิรัญย์ก็สปีตายแล้ว, เลยหายเข้าโรง.)

๑ ครั้นเสด็จสังหารอสูร
 คลาจากไฟชยนต์พิมาน
 นรสีห์ขีรีเปรมเกษมสถานต์
 ก็กลายเป็นภูบาลจักรวาล ฯ

รวี ๒ คำ ฯ

(นรสีห์เข้าโรง. และพระนารายณ์กับครุฑออกมาในรั้วนี้.)

๑ แล้วพระจักรวิศฤทธิรงค์
 ล่องลอยละลือปลิวฟ้า
 ขึ้นทรงเวนไครใจกล้า
 มาแทบเกษียรสมุทรไทย ฯ

เชิด ๒ คำ ฯ

(พระนารายณ์และครุฑเลยเชิดหายเข้าโรง.)

พระคเณศ์เลียบงา

(เรื่องนี้หยิบใจความได้มาจากพรหมไวยรรตปุราณคัมภีร์
แต่ได้มาแต่งบทละครขึ้นใหม่ตามที่เหมาะสมแก่การเล่นเป็นละคร.)

(ลงโรง, ปรสุรามออกนั่งเตียง.)

ธานี มาจะกล่าวขบไป ถึงรามปรศุโศหาณู

อาศัยในแดนหิมพานต์ เนาวิมานแมกเมฆเชกองค์

ถือตนเป็นคนใกล้ชิด เฝ้าทวามหิศวรทั้งประสงค

คิดใคร่ไปเฝ้าบาทของสุ จึงจักแย่งแย่งองค์อลงการ

เริ่มรุ่มนุ่งเกล้าเมาลี สรรพประคำณมีค่า

กรกมขวานเพชรพรายดา เหาะมาไกลาศบรรพต ฯ

คุกพาทย์, กราว ๖ คำ ฯ

ต่อขหม้อ ครั้นมาถึงนาวิมานงาม เจ้าพราหมณ์มุ่งเข้าไปประดค
๑๑ เคยเข้าถึงองค์พระทวงยศ จึงจรจรชนอัครนันท ฯ

เสมอ ๒ คำ ฯ

(พอบัพาทย์เริ่มทำเสมอ พระคเณศ์ออกนั่งเตียง.)

ราช เมื่อนั้น ฝ่ายองค์พระคเณศ์แขงขัน

กางกรสองข้างต่างกัน แล้วว่าไปพลันแก่เจ้าพราหมณ์

ซ้าก่อนตัวท่านจะไปไหน เราอยู่นี้เหตุใดไม่ได้ตาม

จะมาเดินรชนวิมานงาม หยายหยามเข่นนี้ไม่ยั้งควร

พอมมาถึงระบุงกรุกขึ้นไป
พระสนิทธิทราอย่าเพอควน
๖ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น

ทนงจิตอัมเอยกำเริบใจ
ทูก่อนคชเกศกุมารน้อย
ทัวเราเจ้ารามยอคชชี
พระบิดาพระองค์ทรงเมตตา
เข้าไค้ถึงในที่ลำนก
๔ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น

ยืนยงตรงนำทวาร
แล้วจึงกล่าววาทว่าเจ้าราม
สมเ็จพระบิดามารดา
ถึงแม่ท่านเป็นที่โปรดปราน
พระแม่เจ้ามีเสาวนีย์
ถึงแม่ท่านเป็นองค์พระพรหมเมศ
ก็จะป็นสุริย์จันทร์อันเด่นดวง
๘ คำ ฯ

เหตุไฉนไม่เกรงองค์อัคร
จงคอยอยู่ในสวนก่อนเป็นไร ฯ

เจ้ารามฟังแจ้งแฉะใจ

จึงพูดตอบคำไปด้วยอวดดี
พูดพล่อยไม่รู้สัส
เป็นที่สนิทสนมหนัก
ไปรดให้เข้าเข้าถึงพระทรงคักก็
อย่ามาพักรำเื่องเปลื้องเวลา ฯ

องค์พระคชมุขแกลัฏลัก
กรอ้ากันขวางทางพราหมณ์จร
ช้า ๆ ก่อนพราหมณ์ช้าก่อน
ทั้งสองนอนเคียงค้อยห้องใน
เราจะยอมให้ผ่านไปไม่ได้
ให้เราไชรักคอยห้ามบุคคลยวง
หรือเทเวศร์วิชรินทรจอมสรวง
ก็ไม่ยอมให้ล่วงทวารทอง ฯ

๑ เมื่อนั้น

ตาแดงทั้งแสงไฟกอง
เหม่ ๆ คุกคืบทร
ไม่รู้จักแสงยมเจียมกายา
ชีษะมาทำตึงคอ
ตัวท่านอัมเอยกำเรียวใจ

๖ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น

น้อยหรือพราหมณ์ลาลมลอนไม่หวลคึก
จะท่มเถียงกันใบให้เปลืองปาก
เราขอพูดคำเดียวณรัชช

๔ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น

เมื่อจะชนอวกคิเชนันไชว
ตัวเราเคยเฝ้าใต้กังหวั
ส่วนในครานี้ก็เหมือนกัน
พดพลางทางเดินจะตรงร
ขุนพราหมณ์กริ้วโกรธคือไฟ

๖ คำ ฯ

ภฤคุพนัชนันชนันชิง
ตวาดทอ้งร้องไปด้วยโกรธา
มาย่อยคักขวางทางซ้า
ถอว่ามีคักทาหรือว่าไร
เพียงซ้าคักด้วยมือคักกมัย
ไม่รู้จักผู้ใหญ่ผู้ฤทธิ ฯ

ศิวทรได้ฟังคังแค้นจิต
ทนงฤทธิยิ่งยวดมาอวกคิ
เราไม่ยอมทะเลาะเราสู้
อันทางนี้ไม่ยอมให้ท่านไป ฯ

เจ้ารวมพัง โกรธพิโรธใหญ่
เปนไรเปนไปไ้เห็นกัน
จนกระทั่งข้างในพระฉากัน
จะไปเฝ้าทรงธรรม์ถึงข้างใน
พระสถิตยก็ถลึงไส
จะขึ้นตรงเข้าไปในวิมาน ฯ

๑ เมื่อนั้น

ช้างชัฏกตัญญูไฟราญ

๒ คำ ฯ

๑ ทั้งสองต่างร่ายหาญกล้า

ต่างเขมต่างแขงแย้งยุทธ์

คิวยุตร์ได้ทำควำคิวยวง

รามเวียนเคียรขุนหมุนไม่ทัน

เชิด ๔ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น

ครันเมือกกลบกันแรงแขงชนไชว

อรามโกรธาจนหน้ามืด

คิแล้วเทพบุตรไผาล

เรานั้ตัวไปรทพระอิศวร

ชวานแกว่งแสงวิบจับนางค

๖ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น

แลเห็นชวานแกว่ฤทธิรอน

อันพระแสงทรงฤทธิพิตรงค์

จึงประนมก้มเคียรลงทันทิโก

๔ คำ ฯ

พระคเณศร์เทวากล้าหาญ

แผ่นทยานเข้าต้อฤทธิรุต ฯ

ต่างต้อยุทธนาชุตตลุต

ต่างกำแหงแรงสุดเสมอกัน

จับชัฏกว้างควงเหียนหัน

ฉับพลันอ่อนลัมระทมไป ฯ

พรหมพวงวังงอยู่ครู่ใหญ่

ขุนชัฏใจถึงไฟราญ

ยืนยักขืนมาแล้วควำชวาน

ควำท่านถึงทชวาวาง

ไม่สมควรผู้ใดจะกักขวาง

เชิดชูระชว้างไปราญรอน ฯ

ฝ่ายพระคณบคิสร

แจ้งว่าของพระพิตรประทานไป

จะทนงต้อสู้หาควรไม่

หวังรับชวานไว้นมาลี้ ฯ

๑ ฝ่ายรามจึงขว้างขวานไป คีวตร์รับไว้ไม่เหมาะที่
ถูกงาช้างสับขึ้นไปทันที ทั้งเข็ญยิ่งเสียดใจทั้งโลกา ฯ
วิสามลดา ๒ คำ ฯ

(พระคเณศและปรัศูรามหายเข้าโรง; พระอิศวรกับพระ
อุม่าออกนอนเตียงในท้ายรว.)

๑ เมื่อนั้น	ฝ่ายพระมหากาลนาถา
บรรทมเรียงเคียงคู่พระอุม่า	ชนพระแท่นรัตนาสว่างาม
ไต่ย็นสนั่นครันครัน	สเทือนทั่วพื้นโลกสาม
ซ้องซัดหฤทัยดังไฟลาม	ชะใครหยาบหยามไม่เกรงใจ
ตรัสชวนพระมเหศวรี	ลงจากเตียงมณีนีล่องไส
สององค์ออกจากวิมานใน	ตรงไปยังที่ทวาร ฯ

เสมอ ๒ คำ ฯ

(พระคเณศและปรัศูรามออกใหม่ในท้ายเสมอ.)

๑ เมื่อนั้น	ฝ่ายพระเทวศรสง่า
เห็นองค์ลูกแก้วแววตา	ถองาทสยัสนันไว
จึงเข้าไปประคองตระกองกอด	เจ้ายอดเสน่ห่เป่นไฉน
ทนดเจ้าหักแล้วพอเหตุใด	คือใครข่มเหงลูกรัก ฯ

๔ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น	พระวินัยขันธ์คึกคัก
ขอรุณประนมกัมพกัศ	ข้าจักทูลจริงทุกสิ่งไป

อันรามปรคฺุร่าย
พอมาถึงจะเดินเพลินเข้าไป
เกิดเป็นปากเลียงเลียงกัน
ครั้นพราหมณ์ชักชวนมณี
เห็นเป็นพระแสงพิศวงค์
จึงก้มศีรษะลงไว้

๘ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น
ซ้องชิตฤทัยคังไฟราญ
คนไปรทพระองค์มาทำเก้ง
ลือว่ามีกำลังวังชา
อันพราหมณ์กำเรียบเอิบอิทธิ
ไฉนไม่ชำระสระคฤ

๖ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น
จึงตรัสถามเจ้ารามช้ไป
เหตุไฉนจึงทำกันค
เหตุไฉนไม่ค้อยเจรจา

๕ คำ ฯ

มุ่งหมายมาเฝ้าจอมไศล
ข้าห้ามไว้ตามพระเสาวนีย์
แล้วเลยโรมรันกันถึงที่
ชันษัยสมเอนใจ
จะทนงต่อสู้กระไรได้
ก็พลากไปถูกงาข้าหักราน ฯ

พระอูมาพึงรำคำชาน
จึงกรวยทูลมหากาลเทว
บังอรช่มเหงลูกข้า
จึงไต่กลาทำได้ถึงเพียงนี้
เพราะทรงฤทธิ์ไปรทปราณเขาดิ่งที่
จะปรานีกันไปอีกเพียงไร ฯ

องค์พระมหาเทพจอมไศล
เป็นอย่างไรเจ้าพราหมณ์จงว่ามา
มุกขช่มเหงลูกข้า
จงแจ้งกิจจากทุกสิ่งอัน ฯ

พระอุมากริ้วโกรธพิโรธขุน
ยงธามาวุ่นไม่เกรงใจ
ชักหาญอหิงการหยาบใหญ่
แต่ลูกเองไขว่ยังกล้าทำ
เที่ยวกำหราบทุกแดนแสนระส่ำ
สวระยำเกาะกระเทยวพะพาล
กำแหงจงจิตคิดเหิมหาญ
ให้สิ้นวาคาญสืบไป
จะกระดิกตนนิดหนึ่งไม่ไ้
ทนกว่าจะให้กำลังคืน ฯ

๑๐ พอชากำคำวรัถพระเทว
ระทมล้นลงไม่คงคั่น
รวี แล้วโศก ๒ คำ ฯ

๑๑ เมื่อเนิ่น
มีความสมเพชเมตตา
นั้นแหละเจ้าวราพราหมณ์โศก
เพราะมิ่งอาของทงใจ
ขัณฑ์กลายเป็นท่อนไม้
จงตงจิตคิดถึงพระนารายณ์
ทวัตรพลางทางชวนมเหสี
บุรยาตรเข้าสู่อุทยาน
เล่มข ๘ คำ ฯ

(พระอิศวร, พระอุมา, และพระคเณศรห้ายเข้าโรง.)

๑๒ เมื่อเนิ่น
ฟังคำวรัถนักรักเข้าใจ
จึงตงจิตสำรวจเข้าผาน
จิตเพ่งเลงตรงพระจักรี
ขอไวภูณฐานาถาของ
ให้ได้พันทุกขเวทนา
สาธการกลอง ๖ คำ

รามธชสันแรงไม่แข่งชน
นอนกลิ้งกับพินพสุธา ฯ

ฝ่ายพระมหาเทพนาคา
จึงมีบัญชาเป็นนัย
อันโทษของมิ่งนั้นแสนใหญ่
ปล่อยให้โทษะเป็นนาย
มิ่งจะให้กัช่วยนั้นอย่าหมาย
พอให้โทษมายหายรำคาญ
และคณาธิปไตยหาญ
ดำเนินพอสำราญฤทัย ฯ

รามธชผู้ มีอิศณาสัย
จะมีทางรอดไต่ในครุฑ
อนาปานโดยเคร่งเต็มท่
ผู้มีมहिทธิศักดิ์ดา
จงทรงปรานีแก่ข้า
ให้กำลังคืนมาด้วยพลัน ฯ

(รั้ว, รามปรศุหายเข้าโรง; พระนารายณ์ออกนอนเตียง,
พระลักษมีนั่งปฏิบัติ.)

๑ เมื่อนั้น

บรรทมอยู่เหนือพญานาคอนันต์
ร้อนทั่ววรองค์ฤทัยอึด
จึงเพ่งเล็งทิพย์นิยานา
แจ้งเหตุเจ้ารามพราหมณ์สำคัญ
ตัวเราจึงพลอยรำคาญ
ชั้นพระมเหศวรี
แม้เห็นครุฑนัยนิค
คิดพลางแต่งองค์ทรงเครื่อง
กุมจักรคทาส่ง่าตี
วิฉิง ๑๐ คำ ฯ

(พญาครุฑออก.)

๑ ขึ้นทรงพญาครุฑราช

บินไปในชั่วพริบตา
เชิด ๒ คำ ฯ

๑ ครั้นลงจึงลงจากสุบรรณ

เบือนปีกวรองค์อสร
ตระนิมิตร์ ๒ คำ ฯ

(พญาครุฑเข้าโรง.)

พระจักริศฤทธิแรงแข็งขัน

ทรงธรรมพลิกพนคนนทรา

ซ้องซึกครัน ๆ ไม่หรรษา

ค้นทั่วโลกหาเหตุการณ์

โมหันวิเริ่มเหิมหาญ

ตั้งคิดการแก้ไขให้สัมคิ

เทวี่มากด้วยเมตตะจิต

คงทักเหตุทัยไมตรี

อร่ามเรืองล้วนแก้วสลั

พระภูมิจึงเรียกสุบรรณมา ฯ

แผ่นผางคโผไปในวหา

ก็ถึงภูผาส่งอน ฯ

ยืนมั่นที่เชิงสิงขร

พระสักรณิมิตรกายินทร ฯ

มอญแปลง กลายเป็นพราหมณ์น้อยช้อยชก งามหมคนำชมสมถวิล
 ภาษาค่องใสไร้มลทิน งามสิ้นแลดวันชวนใจ
 ยืนย่องมองพลางทางเดิน ค่อยขึ้นสู่เนินเขาใหญ่
 จนแลเห็นเทพอรไทย สมใจมุ่งหมายก็กราบกร ๖

๔ คำ ๖

ฉลุฉลุ ฉลุฉลุ
 ๑ ฉลุฉลุ
 สะเอนแสนอ่อนอรชรช่วงกาย
 สดงเนตรคมชำแสงคำมันชลัย

๑ สดสรวยเอย
 งามหัดถักงามกรช่างพ้อนระทวย
 พังหัดถักทงกรกัฟอนถูกแบย

๑ นำชมเอย
 คุทวิคังวาม
 คุศคคคค
 ยิงเพ่งยิงพิศ

๑ นำรักเอย
 เหมือนแรกจะรุ่น
 เจ้ายมเจ้าแย้ม
 ขอจิตติคทา

เพลง ๖

ช่างงามชำช่างรำโยกย้าย
 วิจิตรยิ่งลายที่คนประคิษฐ์
 ชม้อยเนตรจับช่างสรวยสุคพิศ ๖
 ยิ่งพิศยิ่งเพลินเชิญให้รงงวย
 ช่างนาฏช่างนวยสรวยยัวนัยนา
 คุยลคุยแบยสรวยยิ่งเทวา ๖
 นำชมเจ้าพราหมณ์
 ไม่ทราบนนิค
 เหมือนทองทาทิก
 ยิ่งคิคมเอย ๖

นำรักครณ
 จะรู้เคียงสา
 แก้มเหมือนมาลา
 เสียจริงเจ้าเอย ๖

(ปรศุรามออกมาบนอนกับพนโรง.)

๑๐ ครั้นมาถึงที่รามนอนอยู่ แลดูประทุษม์ไม่ชอน
พราหมณ์แปลงแน่นน้อยงามงอน สองกรสรวมสอกลกอกไว้
ถามว่าตัวท่านฤทธิรอน มาณอนกลิ้งเกลือกอยู่ไหน
หรือมีเหตุผลกลใด จงแจ้งให้ข้าอันยี่นนี้ทราบความ ฯ
๔ คำ ฯ

๑๑ เมื่อนั้น เจ้ารามจึงตอบคำถาม
ตัวเราเคราะห์ร้ายเหลือทรมาน บุกรกลวนลามไม่รู้กาล
องค์พระศิวะตรึงทัก เรากล้วยช้ำช้ำหัวหาญ
ยังเกิดโทษะเทือกตาน จนถึงทำการยุทธาน
องค์พระอมมาเทวี มีความพิโรธนักหนา
สายสั้นกำลังวังชา เหลือแต่กายาอยู่เช่นนี้ ฯ
๖ คำ ฯ

๑๒ เมื่อนั้น พราหมณ์แปลงแสวงทำหมองศรี
๑๓ โอ้อंकฤตฤคิ ไม่ควรที่จะมาหมกแรง
แต่ก่อนมาเคยเป็นที่เคารพ นอนนบแห่งพราหมณ์ทั่วแหล่ง
เคยได้อาศัยซึ่งแรง ท่านผู้กำแหงปราชญ์มีตร
ผู้ใดชมเหิงคะเนงร้าย เคยหมายท่านปราชญ์ผิด
ท่านมาสิ้นแรงสิ้นฤทธิ สุกคึกแล้วเหล่าทวิธา

แต่ขึ้นไปใคร ๆ จรรวังแก
ว่าพลางทางเข้คน้ำตา
โศก ๖ คำ ฯ

(พระอิศวร, พระอุมา, และพระคเณศร้ออก.)

ร่าย ๑๐ เมื่อนั้น
เห็นเจ้าพราหมณ์น้อยนวลใบ
จึงมีวาจาอันสนท
อันเหตุขัดข้องไฉน
๔ คำ ฯ

๑๐ เมื่อนั้น
ได้ฟังผินหน้ามาทันทิด
ระยอขมขมยลลงหน้าก้ม
ทำทีเป็นพรันสนัระวั
๔ คำ ฯ

๑๐ เมื่อนั้น
กวกเรียกเจ้าพราหมณ์งามตา
เราเห็นตัวเจ้ารำพัน
ช่างคิดเอนกเจ้ากระไร
สิ่งใดเจ้าใช้ร้อยากได้
เป็นรางวัลรำพันอ่อนองค์
๖ คำ ฯ

จะได้แต่ต้องยอมก้มหน้า
แสรังทำโคกอาลัย ฯ

พระมเหศวรีศรีไส
มาร้องให้กัทรลงยานี
กก่อนพราหมณ์น้อยเฉลิมศรี
จึงบอกขานให้แจ้งใจ ฯ

พระนารายณ์นฤมิตรพิสมัย
แสรังทำตกใจส่กัถ์
ขอรพระนมเห็นอหวิ
เพื่อจะยั่วพระไทยให้เมตตา ฯ

พระบรรพตมีสง่า
เจ้าอย่าได้ มีความพรั่นใจ
เขวอ่อนองค์เยี่ยมเทียมแซไข
ยิ่งพิศติดใจให้พระวง
เราจะให้แก่เจ้าตามประสงค์
สิ่งใดงานจงว่ามา ฯ

๑ เมื่อนั้น

ข้าแต่พระเทพมารดา

อันรามปรคัสกัฏฐา

เคยมีกำลังฤทธิไกร

บัดนี้มามีโทษผิด

อสุราทานพในชาติรี

แม่พระแม่เจ้าโปรดปราน

ขอประทานกำลังรามา

๘ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น

ได้ฟังก็ทรงสำคัญความ

จึงตรัสประสาทพรไป

ให้เท่าเจ้ารามมีอยู่เพรง

๔ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น

จึงกล่าววาจาว่าไป

ข้าขอแบ่งไปเป็นสองส่วน

ส่วนหนึ่งถวายลูกพระอุมา

๔ คำ ฯ

พระพิษณจำแลงแสวงว่า

ผู้ขุดโลกาภฟไทร

เหล่าพราหมณ์นั้นขัดธาน้อยไม่

เคยได้ขบขันปวงรัชชี

สิ้นฤทธิสิ้นแรงขบขัน

จะพากันยำยิทธิวิชา

ขอประทานตามขอของข้า

ไว้คุ้มเกรงรักษาชาติพราหมณ์ ฯ

องค์พระมารดาโลกสาม

ว่าพราหมณ์ทูลขอแก่ตนเอง

เราให้กำลังกาเงง

โลกจงยำเกรงทั่วไป ฯ

พราหมณ์นิมิตร์ยินก็จะมีไหน

อันกำลังรามไซ้ไรที่ได้มา

จะถือหมกไม่ควรแก่ตั่ว

ส่วนหนึ่งข้าคนให้รามรัชชี ฯ

กระบอก พอสภาคำคำรัสทริภักย์ ก็เห็นผลประจักษ์เต็มที

อันรามปรคตวัฑ์ ก็ลุดจากขลุ้มวันทา ๑
รวี ๒ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น

เห็นเหตุปรากฏฤทธา
จึงตรัสว่านัยฤๅพระจักรี
มาลงเข้าใต้ โดยกาย
เจ้ารามได้แรงคืนไป
จงหมั่นบูชาทาโมทร
เจ้าจงข้านะทุกทิศ
เมื่อใดทงมมากนัก
๘ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น

ทูลว่าพระมเหศวรี
ขอพระประเสริฐเลิศที่
พร้อมทั้งวิทยาอาคม
ผู้ใดจะเริ่มประเถมงาน
จงบูชาคณศร์ก่อนไซริ
ทั่วทั้งโลกาสากล
ส่วนปวงนายโฆลงนายกอง

พระมเหศวรีมีสง่า

ก็ทราบบว่าพราหมณ์น้อย คือนารายณ์
ช่างปลอมแปลงอินทรียั้งหมาย
ถอนสายกลบักลายเป็นพร
อย่าใช้ทุจริตเช่นก่อน
ทรงศรธรมีพระคุณนัก
ปรายปรามผู้ผิดหาญหัก
จงแพ้พระทริภักย์จักรี ๑

พระนารายณ์ทรงสวัสดิ์ศรัคมี

คำรัสทงนควรชม
มีแต่คชมุขสขสม
ศคมีเลิศล้ำไฟไตร
ทั้งสรรพกิจการน้อยใหญ่
หาไม่อย่าสมอารมณ์ป้อง
จงนับถือเอกทนต์ทั้งผอง
ล้วนต้องเคารพบูชา

ทวิตเสฐีทุลลาพระอิสวร

ค้ำเนินพนัพนันรันทนา

วิ ๑๐ คำ ๑

พระอุมานี้มนวลศรีสง่า

แล้งกลีบกลายกายาเป็นนารายณ์ ๑

(พระอิสวร, พระอุม่า, พระคณเศร์, และรามปรัสุเข้า
โรง; ครุฑออก.)

๑ ขันทรงพระยาครุฑราช ของอาจแลเลิศเกิดฉาย
โผจากภูผาพรณราย เเทรหายไ้จากคิ้ว ๑

เช็ก ๒ คำ ๑

(พระนารายณ์กับครุฑหายเข้าโรง.)

013663

10 FEB 1977